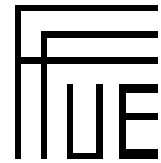

University
Foundation

World of Cities 2017/1

Fondation pour
l'Environnement
urbain

**Vrijdag 30/6 - Prof. Hans Bruyninckx (KULeuven), Executive Director,
European Environment Agency (EEA)**

**"Levenskwaliteit van de Europese steden: milieu- en klimaat uitdagingen
en mogelijke oplossingen" (N)**

Notulen

Inleiding.

Het "Copernicus" systeem, dat de aarde vanuit een aantal standpunten observeert, laat nu toe nauwkeurige informatie te vergaren over de "betonning" ("soil sealing") van Europa.

Het EEA heeft aan de interpretatie van die gegevens gewerkt en een analyse gemaakt van de factoren die leiden tot meer of tot minder stadsuitbreiding. Het agentschap heeft de ecologische, economische en sociale effecten en neveneffecten ervan getoond.

Wat kunnen de Europese instellingen en hun programma's en de Belgische verschillende regionale ruimtelijke ordeningen doen om dit te verbeteren?

In verband met VN Klimaatakkoorden heeft de spreker zijn opinie medegedeeld over de beslissing van de Verenigde Staten zich uit het Parijs-akkoord terug te trekken (zie 'Beslissing Trump is economisch irrationeel', Hans Bruyninckx - De Tijd, 03/06/2017).

Presentatie.

De PowerPoint van de spreker zal in juli 2017 worden toegevoegd op www.ffue.org.

Debat.

De voornaamste besproken punten waren met name de volgende:

- Welke horizont moet men beogen voor verbetering, voor verandering, voor vernieuwing van ons stedelijk milieu? Wat met de nodige transitie-fases?

Stedelijke infrastructuur zoals spoorwegen, bruggen en wegen van de volgende eeuw zijn nu reeds meestal gebouwd. A contrario de iPhone was onbekend tien jaar geleden.

Bijv. energievoorzieningen overbruggen alle tijdshorizonten: houts- en steenkoolgebruik voor energie dateert uit de middeleeuwen en blijft wereldwijd een

der meest gebruikte bronnen van energie. Grootschalig gebruik van petroleum en elektriciteit dateren van het begin van de twintigste eeuw. nucleaire energie van de jaren vijftig, wind en zon van het einde van de laatste eeuw.

De horizon voor analyse moet worden vastgelegd: een goede transportvoorstel met horizon 2030 kan slecht blijken met een horizon 2050. Transitie en transitiekost moeten altijd in het hoofd worden gehouden door de EEA en haar partners.

- Welke kennis is nodig voor een succesvolle aanpassing aan de toekomstige noden voor het milieu?

De spreker constateert dat kennisbevordering op het vlak van milieuverbetering meestal blijft vasthouden aan het silo-denken, terwijl innovaties meestal gebeuren op een kruispunt van gespecialiseerde kennis en specialisaties.

Essentiële componenten van levenskwaliteit zoals stedenbouw, verkeer en vervoer worden nog dikwijls gedoceerd volgens modellen die het einde van hun levenscyclus hebben bereikt.

Businessschool-programma's spitsen zich bij voorbeeld toe op het optimaliseren van "capital" en "labor", terwijl het optimaliseren van "natural resources" achteraan komt.

Facultaire Real Estate-programma's hebben zich vermenigvuldigd, eerst in de VS en later overal in de wereld maar spitsen zich toe op de economie en de financiën van de vastgoedontwikkeling, niet op het milieu als vastgoedwaarde (een voorbeeld daarvan is het tweejarig vastgoedprogramma van de Antwerpse Hoogeschool).

Circulariteit wordt geleidelijk erkend als ecologisch concept; maar de enorme investeringen om het systematisch hergebruik van brakke terreinen, materialen, chemisch afval, CO₂-uitstoot enz. een economische en sociale waarde te geven blijven uit.

De hoge kost van de dagelijkse files wordt berekend maar niet de hoge kost van het gratis parkeren en van de subsidies voor salariswagens, meestal gebruikt voor korte afstanden.

Er is plaats voor een veel sneller vervanging van solitair autogebruik door carsharing (Cambio en dergelijke), elektrische fietsen en onbemande mini-bussen om wijken te verbinden met stations, zonder nood aan Park & Ride-voorzieningen (zoals nu reeds in verschillende steden – Montreal, Lyon, Helsinki, enz.).

P&R wordt overigens de facto dikwijls gebruikt als vertrekpunt van groepswagens naar de stad: een van de wagens neemt de groep naar het centrum terwijl de andere wagens de P&R gratis voor een volle dag gebruiken, zonder enig voordeel voor de overmaatschappij die ze aanlegt. Zie [Giles Bailey, "UITP Summit Unveils Differing Transport Narratives, Approach to Challenges" in Metro for Transit & Motorcoach Business, June 7, 2017.](#)

De spreker kent geen voorbeeld van een gevorderd universitair programma in duurzame mobiliteit.

Er is weliswaar de gewaardeerde onderzoeksactiviteit van een paar instellingen zoals enkele van de 69 Fraunhofer toegepaste wetenschapsinstituten, het Wuppertal Institute for Climate Environment and Energy, het Potsdam Institute for Climate Impact Research (PIK) en het Klaus Töpfer's Institute for Advanced Sustainability Studies (IASS), en in België VITO.

Het EEA zelf doet inspanningen zoals de EEAcademy programma's die haar 220 medewerkers van topwetenschappers laten kennis maken met interdisciplinaire milieuthema's die niet direct passen in haar vele gespecialiseerde wetenschappelijke analyses (Zie als voorbeeld daarvan "The Precautionary Principle: Governance of Innovation and Innovations in Governance – an EEAcademy event, co-organised with Erda RTE").

Een deelnemer stelt voor een reeks FU-US academische prijzen in te stellen voor interfacultair onderzoek dat zich richt op praktische milieu toepassingen.

- Welke prioriteiten voor de ruimtelijke ordening in België?

De discussie toonde aan dat ruimtelijke ordening (RO) centraal staat in het behoud en de verbetering van de levenskwaliteit in België. Dat betekent een drastische vermindering van de terreinverspilling veroorzaakt door alleenstaande verkavelingen met alleenstaande woningen en hun garages, en voor ondergebruikte tweede verblijven. Dit kan alleen met een hogere belasting van de externe kosten zoals wegen, gas-, elektriciteits- en waterleidingen, telefoon, enz.

Zie FU-US-lunchdebat met Prof. Leo Van Broeck http://www.ffue.org/wp-content/uploads/2016/10/FU_US_WORD_Notulen-CR_2016-octobre.pdf en <http://www.ffue.org/wp-content/uploads/2016/11/FU-US-161003-Slides-VAN-BROECK.pdf>.

De "betonnering" ("soil sealing") van open terreinen heeft ook een lange termijn kost in de vermindering van het ondergronds watervoorraad, de verhoging van het gevaar voor overstromingen, de landerosie en de opwarming van het klimaat (hittegolven). Wateropvang in Gent, land/water-woonruimtes in Nijmegen en het waterreservoir van Louvain-la-Neuve, gebruikt als meer, zijn een paar positieve voorbeelden.

RO zal meer en meer hydrologie inhouden. In China is een groot "Sponge City"-plan aan de gang, met een pilootfase van 16 grootsteden. Arup is belast met het sponge city masterplan van Baotou (inner Mongolia) en Arcadis met het sponge city masterplan van Wuhan (Huaibei). De plannen beogen niet alleen een vermindering van de overstromingen maar ook een verbetering van de drinkwaterbevoorrading.

- Welke rol voor België in het Europees energiebeleid?

België is geen meester van zijn energiebevoorrading maar kan zeker gebruikmaken van haar centrale positie om met de hulp van Europa een energie-uitwisselingsplatform te worden voor hernieuwbare energie. Met name 1/ de oostwest-verbinding van Noordzee-windenergieproductie voor de Duitse industrie en 2/ de noord-zuid-verbinding tussen noordse windenergie en zuidse zonne-energie.

De technische knowhow van het VITO kan hier eventueel innovatieve antwoorden bieden voor de opslagproblematiek van elektriciteit.

België zou vooral een rol kunnen spelen in het opmaken van een "NEW ENERGY NARRATIVE FOR EUROPE", ten gunste van een gediversifieerde energie voorraad, in plaats van de eenvoudige herhaling van de huidige "narrative", geïnspireerd door de lobby's van de dominante belangengroepen, ten gunste van een gecentraliseerde energie bevoorrading en de vrijmaking van de distributie.

P. Laconte 30 juni 2017.